

Урок 11. ПОБУДОВА ТЕКСТУ-ОПISУ, ТЕКСТУ-РОЗПОВІДІ

Дата _____

Клас _____

Мета: продовжити ознайомлення учнів із типами текстів за їх метою; звернути увагу на характерні ознаки текстів-описів; збагачувати словниковий запас школярів; виховувати бережливе ставлення до природи.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

1. Перевірка домашнього завдання (вправа 37, с. 21)

- Який текст ви склали вдома?
- Чи можна його назвати текстом-міркуванням?
- Доведіть, що птахи — окраса нашої землі.

2. Каліграфічна хвилинка

Вв Щц Тт вз що ем ур зку

Готуй сани влітку, а воза взимку.

3. Словникова робота

Гра «Знайди пару»

Взимку	температурний	тижневий	зимовий
щотижня	температурити	узимку	тиждень
температура	щотижня	зимувати	тижневик

4. Вибіркове списування

- Прочитайте текст та визначте його тип.
- Випишіть речення, у якому висловлюється твердження.

Світ прекрасний навколо тебе —
сонце ясне і синє небо,
птахи і звірі, гори і ріки —
нехай він буде таким навіки!
Нехай людина добро приносить,
бо світ навколо любові просить.

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ ТА МЕТИ УРОКУ

— Малювати можна не лише фарбами. Сьогодні ми спробуємо малювати за допомогою слів.

IV. СПРИЙМАННЯ Й УСВІДОМЛЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Складання тексту-опису за поданим планом (вправа 38, с. 21)

- Відгадування загадки.
- Виконання звуко-буквеного аналізу слова *тюльпан*.
- Складання опису за планом, поданим на с. 21 підручника.

Зразок опису

Тюльпан — чудова весняна квітка.

У нього довге та міцне, але гнучке стебельце. Листки тюльпана широкі, видовжені, розташовуються попарно.

Квітка тюльпана має п'ять довгих ніжних пелюсток. Вони бувають у різних рослин різного кольору: від білого до синьо-чорного.

Коли сонце сходить, пелюстки відкривають теплу і світу своє чорне денце із пахучими тичинками. А як темнішає або збирається дощ, то квіточка закривається, ніби захищається від негоди та темряви.

Тюльпан не лише красива рослинка, але й пахуча. Її аромат приваблює своєю свіжістю та приємністю. Тому ця квітка ціниться людьми у цілому світі.

2. Виконання вправи 39 (с. 22).

— Прочитайте текст вправи.

— Чим цікавий цей текст? (*У ньому не тільки розповідається про тюльпани, але й надається інструкція щодо вирощування цієї квітки.*)

— Як за інструкцією ви будете вирощувати цю дивовижну квітку?

Самостійна робота

— Спробуйте переробити речення інструкції, використовуючи подані у підручнику слова.

— Прочитайте, що у вас вийшло.

3. Фізкультхвилинка

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ Й СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ОТРИМАНИХ ЗНАНЬ

1. Розвиток мовлення. Складання розповіді на задану тему (вправа 40, с. 22)

- Розглядання малюнків на с. 22.

— Які серед цих квітів розцвітають навесні? (*Конвалія, дзвоники, проліски*)

— Які — восени? (*Чорнобривці, жоржини, айстри*)

— Прочитайте тему розповіді, над якою ви будете працювати.

— Чим ви зможете прикрасити свою розповідь? (*Описом квітів*)

- Самостійна робота учнів.

- Перевірка виконаної роботи.

Зразок розповіді

Квіти — це диво природи. Ними можна милуватися і захоплюватися. В кожній рослині зберігається частка сонечка. А багато квітів дуже схожі на його діток, наприклад, мімоза.

Мімоза — це гілочки із жовтими, пухнастими, малесенькими «кульками», схожими на сотні маленьких сонечок на зеленому полі. Їх так багато, що здається, ми бачимо великий оксамитовий сонячний килим. А квітки на гілочках, немов крихітні курчата, із цікавістю визирають з трави. Молоді пагони мімози оливково-зеленого кольору. Гідною прикрасою рослини служать листя. Вони зеленувато-сріблясті. А який у мімози чудовий аромат, не схожий на жодний інший!

Коли я дарую мамі букет з мімози, квіточки качають своїми круглими крихітними голівками і самі просяться до рук.

Моя люба матуся дуже любить мімозу! У ці холодні дні зелена гілочка з малесенькими золотими «курчатками» — прекрасна вісточка весни, яка вступає у свої права.

2. Цікаво знати!

Айстри задумані, квіти останнії,
осені пізньої сльози багрянії.
Сумно шепочеться вітер над вами,
і обмиває вас небо дощами.
Ви — як любов, що весни не зазнала
і, як вечірня зоря, одсіяла.
Айстри задумані, квіти останнії,
осені пізньої сльози багрянії...

В. Сосюра

— Про яку квітку йдеться у вірші В. Сосюри?

Айстри — від давньогрецького *asteros* — зірка.

За легендою, потрапила айстра-зірка на Землю в одну із літніх ночей. Щовечора на небі з'являвся місяць, і на небесному полі на прогулянку збиралися дорослі зорі та маленькі зірочки. Вони відразу заводили нічний танок. Коли зорі посміхалися, земляни бачили їх легке мерехтіння, а коли ж малі зірочки розпочинали свій небесний танок, землянам ввижались дивовижні зорепади. Та одного разу зовсім маленька зірочка, спіткнувшись, покотилася до небокраю й упала на землю. Вона опинилася на м'якій перині різнотрав'я. Високо над нею горіли яскраві вогники — це були її зорі-сестриці. Зірочка почала плакати і кликати сестер і матір, але чула лише земний шепіт трав. Знесилена, вона заснула. Прокинувшись від співу пташок, зірочка побачила зовсім інший світ — світ без зірок. Лише яскраве сонечко заливало своїм теплом землю. Один із промінців зігрів її личко — і воно засяяло. Але відірватися від землі зірочка не змогла, адже її промінці застигли і перетворилися на корінці, стебла, листки та тоненькі променисті пелюстки. Уночі вона дивилася на свою рідню, яка на небосхилі сяяла різнокольоровим сяйвом, а вдень віддавала це сяйво розкритими до неба квітами. Мандрівники вночі орієнтуються за зірками небесними. А на Землі їх помічницею є айстра, бо ж яскравим своїм виглядом ця квіточка серед пожухлих трав у зоряну ніч указує місця відпочинку.

VI. ПІДСУМОК УРОКУ

Вправа «Незакінчене речення»

- На уроці я дізнався...
- Мені було цікаво виконувати...
- На жаль, мені ще складно...

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

Вправа 41 (с. 22).